

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 128/08-44

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. decembra 2008 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť J., M., Ž., zastúpeného advokátom JUDr. Mgr. Š. B., Ž., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 143/05 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 143/05 **p o r u š e n é b o l o .**

2. J. M. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresnému súdu Žilina p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 143/05 konať bez zbytočných prier'ahov.

4. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti J. M. n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 128/08-29 z 12. augusta 2008 prijal na ďalšie konanie s'ťažnosť J. M., Ž. (ďalej len „s'ťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prier'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 143/05.

Z obsahu s'ťažnosti a z jej príloh vyplýva, že proti s'ťažovateľovi je vedené trestné stíhanie v štádiu konania pred súdom. S'ťažovateľ v s'ťažnosti uviedol:

„Dňa 23. augusta 2005 podal prokurátor Okresnej prokuratúry v M. nanovo na s'ťažovateľa obžalobu vo veci, ktorá mu bola vrátená na došetrenie na Okresný súd v Žiline.

S'ťažovateľ podaním zo dňa 7. novembra 2005 požiadal súd - Okresný súd v Žiline aby predbežne preskúmal podanú obžalobu, podanú na jeho osobu dňa 23. augusta 2005. Súd sa vo veci doposiaľ nevyjadril.

Dňa 8. decembra 2005 sťažovateľ požiadal opäť Okresný súd v Žiline aby jeho trestnú vec spojil a inou trestnou vecou - sp. zn. 3 T 96/04 na spoločné konanie s poukazom na to aby sa urýchlilo konanie v trestných veciach sťažovateľa. Súd sa vo veci doposiaľ nevyjadril.

Oznámením zo dňa 17. januára 2007 sťažovateľ oznámil Okresnému súdu v Žiline svoje prepustenie z väzby.

Podaním zo dňa 2. novembra 2007 adresovanom predsedovi Okresného súdu v Žiline sťažovateľ namietal priedahy v konaní vo veci jeho obžaloby podanej 23. augusta 2005, pričom poukázal na porušenie svojich ľudských práv a základných slobôd.

Predsa Okresného súdu v Žiline vo svojom vyjadrení zo dňa 4. decembra 2007, sp. zn. 1 Sps 409/2007 sa k priedahom v konaní vo veci sťažovateľovej sťažnosti dostatočne, zrozumiteľne a presne nevyjadril, pričom uviedol, že vo veci sa bude konať prednostne. “

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd v predmetnej veci rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo J. M. na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Okresným súdom v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 143/05 porušené bolo v príčinnej spojitosti s čl. 2 ods. 2, čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 2 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi J. M. právo na primerané finančné zadostučinenie podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky v sume 200 000.- Sk slovom dvestotisíc korún, ktoré je povinný vyplatiť Okresný súd v Žiline sťažovateľovi J. M. do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky ukladá Okresnému súdu v Žiline povinnosť uhradiť sťažovateľovi trovy konania na účet právneho zástupcu ustanoveného Ústavným súdom Slovenskej republiky na základe žiadosti sťažovateľa do 15 dní od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky. “

Na základe výzvy ústavného súdu zo 16. septembra 2008 sa k sťažnosti vyjadril okresný súd. V liste sp. zn. 1 SprS 315/08 z 24. októbra 2008 doručenom 31. októbra 2008 oznámil ústavnému súdu, že súhlasí s prerokovaním sťažnosti sťažovateľa bez nariadenia ústneho pojednávania.

Okresný súd v uvedenom liste predložil vyjadrenie, v ktorom okrem iného uviedol:

„Dňa 20. 05. 2008 bolo nariadené hlavné pojednávanie na termín 20. 06. 2008, na ktoré bol predvolaný obžalovaný. Na predmetné hlavné pojednávanie sa obžalovaný nedostavil, a to i napriek tej skutočnosti, že bol na pojednávanie riadne predvolaný, zásielku neprevzal v odbernej lehote a svoju neúčast' na hlavnom pojednávaní súdu neospravedlnil. Obžalovaný tak svojím konaním zmaril konanie súdu. Na hlavnom pojednávaní predstúpil obhajca obžalovaného, ktorý uviedol, že podľa jeho názoru dôvody nutnej obhajoby pominuli, a požiadal súd, aby sa s uvedenou skutočnosťou vysporiadal. Hlavné pojednávanie bolo odročené na neurčito.

Dňa 24. 08. 2008 obžalovaný J. M. ospravedlnil svoju neúčast' na hlavnom pojednávaní v inej trestnej veci na Okresnom súde v Žiline, pričom uviedol novú adresu, na ktorú žiada doručovať písomnosti. Dňa 07. 07. 2008 obhajca obžalovaného doručil súdu žiadosť o oslobodenie od povinnosti obhajovať obžalovaného s poukazom na znenie ustanovenia § 36 ods. 1 Tr. por. (zák. č. 141/1961 Zb. v spojení s § 43 ods. 1 Tr. por. s poukazom na ust. § 22 ods. 1 a § 21 písm. e) zák. č. 586/2003 Z. z. o advokácii. Súd zistil, že v danom prípade nie je ďalej daný dôvod nutnej obhajoby.“

V podaní doručenom ústavnému súdu 27. novembra 2008 súhlasil s upustením od ústneho pojednávania vo veci samej aj sťažovateľ a okrem iného uviedol:

„Stanovisko sudkyne Okresného súdu v Žiline JUDr. M. D. zo dňa 15. 10. 2008 k mojej sťažnosti, ktorá je vedená na Ústavnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. III. ÚS 128/08 musím poukázať na účelovo zavádzajúce a neopodstatnené a na základe týchto skutočností žiadam ústavný súd, aby ho pri rozhodovaní o mojej sťažnosti nebral vôbec do úvahy.

Na mňa bola podaná obžaloba na Okresný súd v Žiline dňa 23. 08. 2005. Trestná vec bola pridelená sudkyňi JUDr. E. B., ktorá vo veci konala do 26. 06. 2007, t. j. skoro

dva roky. Za dva roky konania tejto sudkyne nebol vykonaný ani jeden procesný úkon a to i napriek skutočnosti, že som sa ich dovoľával a išlo o väzobnú trestnú vec. Sudkyňa JUDr. B. uznesením zo dňa 15. 03. 2002, sp. zn. 28 Tp 44/02 rozhodla, že som bol vzatý do väzby. S poukazom na uvedenú skutočnosť sa mala JUDr. Bebčáková sama už na začiatku pridelenej mojej trestnej veci sp. zn. 5 T 143/05 vedenej na Okresnom súde v Žiline vylúčiť z jej rozhodovania, nakoľko podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Hauschildt v. Dánsko (1989) súd konštatoval porušenie článku 6 Dohovoru pre ľudské práva, pretože sudca už predtým rozhodol o vzatí obvineného do väzby, základ tohto stanoviska spočíval v tom, že rozhodnutie musí brať do úvahy indíciu zavinenia, a že tak by vlastne mohlo spochybňovať objektivitu konania.

Už v tomto prvom prípade boli porušené moje ľudské práva a základné slobody a to právo na spravodlivé súdne rozhodnutie a právo na súdne konanie bez zbytočných prieťahov, keď sudkyňa ktorá rozhodovala o väzbe bola zároveň aj sudkyňa, ktorá rozhodovala o vine - nevine sťažovateľa teda bola procesná sudkyňa, t. j. aj sudkyňa v prípravnom konaní.

K veci zmareného pojednávania, ktoré sa malo konať dňa 20. 06. 2008 uvádzam nasledovné skutočnosti. Písomným podaním zo dňa 17. 01. 2007 som oznámil Okresnému súdu v Žiline, že v trestnej veci sp. zn. 5 T 143/05 budem všetky písomnosti týkajúce sa predmetnej trestnej veci preberať na novej adrese, ktorú som súdu oznámil. Preto mám zato, že sudkyňa JUDr. D. riadne nenaštudovala trestný spis, je pochybnosť, že ho vôbec študovala, pretože predvolanie na hlavné pojednávanie, ktoré sa malo konať dňa 20. 06. 2007 zaslala na starú adresu kde som sa už nezdržiaval a nie na adresu, ktorú som súdu oznámil už dňa 17. 01. 2007 ako korešpondenčnú adresu.

Dňa 24. 08. 2008 som pri ospravedlnení svojej neúčasti na hlavnom pojednávaní v inej trestnej veci okrem iného uviedol súdnej úradníčke, že v trestnej veci sp. zn. 5 T 143/05 som súd písomne upovedomil už 17. 01. 2007 o novej korešpondenčnej adrese a preto som sa čudoval, že predvolanie na hlavné pojednávanie mi bolo doručované na adresu, na ktorej sa nezdržiavam a ktorú som neudal súdu.

Tu opäť došlo k zbytočným prieťahom zo strany súdu a k porušeniu mojich ľudských práv a základných slobôd, ktoré mi garantuje Ústava Slovenskej republiky a Dohovor...

Ako dôkaz predkladám Ústavnému súdu Slovenskej republiky kópiu podania zo dňa 17. 01. 2007 - príloha č. 1 ohľadom doručovania korešpondencie a zároveň poukazujem na to, že na doručení ohľadom konania, ktoré sa malo konať dňa 20. 06. 2008 je uvedená adresa iná, ako tá na ktorú som žiadal súd doručovať všetku korešpondenciu.

S poukázaním na uvedené skutočnosti žiadam Ústavný súd Slovenskej republiky, aby uznal porušenie mojich ľudských práv a základných slobôd a zároveň mi priznal plnú výšku požadovaného odškodnenia a to vzhľadom na okolnosti prípadu.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami, ako aj s obsahom trestného spisu týkajúceho sa posudzovaného prípravného konania dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Ústavný súd pri svojom rozhodovaní vychádzal z obsahu na vec sa vzťahujúceho spisu, zo sťažnosti, ako aj z vyjadrení účastníkov konania, pričom zistil tento priebeh a stav konania:

Dňa 25. augusta 2005 podala Okresná prokuratúra M. na okresnom súde obžalobu na sťažovateľa.

Dňa 7. septembra 2005 predložil okresný súd spisový materiál v súlade s ustanovením § 31 ods. 1 zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) - oznámenie zaujatosti predsedníčky senátu voči osobe sťažovateľa.

Dňa 12. októbra 2005 rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 1 Nto 27/05 podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku o vylúčení predsedníčky senátu okresného súdu z vykonávania úkonov v trestnej veci sťažovateľa.

Dňa 7. novembra 2005 sťažovateľ požiadal okresný súd o predbežné prejednanie obžaloby podľa § 185 ods. 1 a 2 Trestného poriadku „s poukazom na ustanovenie § 186 písm. c, f Tr. por.“.

Dňa 8. decembra 2005 adresoval sťažovateľ okresnému súdu žiadosť o spojenie trestných vecí vedených pod sp. zn. 3 T 96/04 a sp. zn. 5 T 143/05 podľa § 23 ods. 3 Trestného poriadku.

Dňa 19. decembra 2005 bola trestná vec vedená pod sp. zn. 5 T 143/05 postúpená v zmysle § 23 ods. 3 Trestného poriadku inému senátu okresného súdu, ktorý postúpil trestnú vec späť predošlému senátu 17. marca 2006, pretože skonštatoval, že nie sú splnené podmienky „*na spojenie a spoločné prejednanie a rozhodnutie trestných vecí vedených na Okresnom súde v Žiline sp. zn. 3 T 96/2004 a sp. zn. 5 T 143/05*“.

Dňa 20. mája 2008 určil okresný súd termín pojednávania na 20. jún 2008.

Ústavný súd z oznámenia podpredsedu okresného súdu zistil, že predmetná trestná vec nie je ku dňu prerokovania sťažnosti skončená a okresný súd nariadil termín hlavného pojednávania vo veci na 19. december 2008.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 253/04).

Otázku existencie zbytočných prietáhov v trestnom konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) ústavný súd skúma vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a preto aj v trestnej veci sťažovateľa preskúmal skutkovú a právnu zložitosť veci sťažovateľa (1), správanie sťažovateľa v priebehu trestného konania (2) a napokon aj postup okresného súdu (3).

1. Posudzovaná trestná vec sa zakladá na trestnom stíhaní sťažovateľa pre dva skutky, ktorých náležité objasnenie v trestnom konaní podľa názoru ústavného súdu sa nevyznačuje osobitnou zložitou z hľadiska dokazovania. Treba zároveň konštatovať, že okresný súd v priebehu vedeného trestného konania (od podania obžaloby) k objasňovaniu skutkovej stránky veci dosiaľ ešte ani nepristúpil.

Právnu zložitosť trestnej veci sťažovateľa ústavný súd rovnako nezistil, pretože právne posúdenie skutkov je súčasťou štandardnej rozhodovacej činnosti a modalities tohto posudzovania sú vysvetlené v rozsiahlej judikatúre.

2. Pri posudzovaní druhého kritéria používaného pre hodnotenie prípadných zbytočných prietáhov v konaní ústavný súd dospel k záveru, že správanie sťažovateľa nijakým spôsobom neprispelo k zbytočnému predĺženiu vedeného trestného konania.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa, bol postup okresného súdu. V jeho postupe zistil

ústavný súd rozsiahle obdobie nečinnosti, keď okresný súd nekonal bez toho, aby mu v tom bránila zákonná prekážka. Ide o obdobie od 17. marca 2006 (keď bola pôvodnému senátu okresného súdu postúpená trestná vec sťažovateľa z dôvodu nesplnenia podmienky „na spojenie a spoločné prejednanie vecí vedených na Okresnom súde v Žiline sp. zn. 3 T 96/2004 a sp. zn. 5 T 143/05“) do 20. mája 2008 (keď okresný súd určil termín pojednávania na 20. jún 2008) predstavujúce zbytočné prietahy v trvaní takmer dvoch rokov a jedného mesiaca.

Ústavný súd konštatuje, že zistená dĺžka konania vedeného okresným súdom nebola závislá od zložitosti veci a ani nebola vyvolaná správaním sťažovateľa. Naopak, rozhodujúcim faktorom, ktorý mal vplyv na túto neprimeranú dobu konania, bol postup okresného súdu a zbytočné prietahy, ktorých sa dopustil v dôsledku svojej nečinnosti (v súhrne predstavujúcej približne dva roky a jeden mesiac).

Na základe uvedeného dospel ústavný súd k záveru, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru porušené boli, a preto rozhodol tak, ako je uvedené v 1. bode výroku tohto nálezu.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vychádzajúc z toho, že trestné konanie pred okresným súdom nebolo ku dňu rozhodovania ústavného súdu skončené, bolo potrebné prikázať okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 143/05 konal bez zbytočných prietahov (3. bod výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ požiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 200 000 Sk, ktoré odôvodnil tým, že „zo strany Okresného súdu v Žiline bol vystavený pocitom zúfalstva, právnej neistoty, krivdy, bezprávia, nespravodlivosti, márnosti a úzkosti vyplývajúcej z nečinnosti súdu pri prejednávaní jeho obžaloby z trestného činu“.

Ústavný súd pri rozhodovaní tejto otázky zohľadnil okolnosť celkovej doby zistených zbytočných priesťahov v trestnom konaní vedenom okresným súdom, ktorá predstavuje dobu viac ako dvoch rokov. Toto východisko viedlo ústavný súd k rozhodnutiu o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia v sume 30 000 Sk.

Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadal priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktorých výšku vyčíslil na sumu 13 274 Sk.

Sťažovateľ v počiatočnom štádiu konania pred ústavným súdom nebol zastúpený advokátom a spísanie sťažnosti uskutočnil samostatne bez participácie právneho zástupcu.

Vyjadrenie právneho zástupcu k stanovisku okresného súdu doručené ústavnému súdu 27. novembra 2008 nepovažoval ústavný súd za také, ktoré by nejakým spôsobom prispelo k bližšiemu objasneniu veci.

Na základe uvedeného ústavný súd nepriznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. decembra 2008